utgiva sin *Runographia Gothlandica*; den kom emellertid endast att omfatta norra delen av ön, med sammanlagt omkring 35 inskrifter. Sekreterare i societeten var under 1700-talet professor Carl Linnæus, och i ett brev till societeten, daterat Göteborg den 2 aug. 1746 (*Acta Scientiarum* 1743, s. 1 f.), återgäldar Wallin hans artigheter i den gotländska resebeskrivningen med följande ord: »Monuit interea sæpius et ursit Societatis Reg. Secretarius et Professor Vester inclutus D. Carolus Linnæus, idque novissime literis die VII mensis Aprilis Upsalia perscriptis, ut *monumenta Runica*, quæ in Gothlandia inter alia antiquitatis rudera collegeram, publicis Actis non denegarem . . . Cippos, quos habeo Runicos, licet eos singulari in Gothlandia mea illustrata Capiti destinavi, lubentissime offeram . . . Vix ulla totius Regni Suiogothici pars et provincia Runarum tam dives est ac Gothlandia, uti paucissimas quoque esse crediderim, ubi in hunc diem maneant magis Hyperboreum Veterum ingenium, forma, consuetudo morum, genius linguæ etc.» Det är detta vid tiden för Linnæus' gotländska resa ännu endast planerade verk, som Linnæus åsyftar med sina här förut citerade ord och vilket avhållit honom från att själv meddela inskrifterna på de runstenar, som han hade granskat under sin resa.

C. G. Hilfeling omtalar i sin resejournal 1799 (hs F m 57: 6 i Kungl. Biblioteket) utom gravhällarna G 1, G 2 och G 3 ytterligare »2ne stenar alldeles förderfvade och runorna oläsliga»; i atlas till resejournalen (hs F m 57: 7 Tab. 18): »jämte 2ne andra aldeles fördärfwade och oläselige». Detsamma uppger N. J. Ekdahl 1826: »2ne grafstenar äro sönnan om kyrkan, som äro oläsliga». Dessa upptagas i Liljegrens *Runurkunder* (1833) som L 1820 och 1821 (utan text) och hos Carl Säve i hans *Gutniska urkunder* (1859) som S 199 och 200: »ej återfunna». Då vi icke känna någon del av deras inskrifter och alltså ej heller med säkerhet kunna veta, att det har varit runor, äro de icke upptagna i det följande.

1. Sundre kyrka.

Pl. 1.

Litteratur: L 1817, S 196. C. Linnæus, Iter Gotlandicum (hs i Linnean Soc., London), s. 366, Öländska och Gothländska resa 1741 (1745), s. 263; G. Wallin, Analecta Gothlandica 1, s. 640 (Linnæus), 707; C. G. Hilfeling, Resejournal 1799 (F m 57: 6), s. 70; J. H. Wallman, Öländska och gothländska fornlemningar, 1830 (ATA), fig. 55; O. v. Friesen, Anteckningar 1923 (UUB).

Äldre avbildningar: Hilfeling, teckning (F m 57: 7 tab. 18; även i Liljegren, Fullständig Bautil: L 1817); Wallman, teckning (a. a. fig. 55); O. v. Friesen och J. W. Hamner foto 1923 (ATA).

Runristad gravhäll. Den ligger i korgolvet på södra sidan, omedelbart innanför korportalen, intill kyrkväggen.

Ljus kalksten med rödaktig färgskiftning. Längd 1,97 m, bredd 0,92 m; rektangulär form. Stenens yta är sliten av tramp, särskilt i den övre delen, och ristningen är där delvis utplånad. Stenen rengjordes år 1954 från cement och tjärfläckar, och fogarna tätades med stenkitt.

Stenen har en ovanlig, intressant ornamentik. Mittytan upptages av ett stiliserat träd, i vars övre del tvenne djur, ett lejon och en fågel, posera mot varandra. Den korta inskriften går längs stenens vänstra ytterkant, uppifrån nedåt. Den är delvis ganska nött. Linjerna äro smala, men jämnt huggna.

Gravhällen låg redan vid mitten av 1700-talet på samma ställe som nu, troligen inflyttad från kyrkogården: »innom Chor-tröskelen» (Linnæus), »innanför chor-dören» (Wallin). Den var »med Löfwärck artigt utsirad» (Linnæus). »Det var en vacker sten», säger biskop Wallin. »Han var innanföre eller mit uppå hel full med Snerklar och Krus, som på et ställe liknade et örn-hufvud.» — Hilfeling 1799: »Uti Choret, innom södra kyrkodören låg en Runsten 3 aln. 8 tum lång och en 14 tum bred.»

Inskrift (med det inom [ ] supplerat efter äldre läsningar):

roḷaikr : lit : giara : ṣṭạị[n] : ok : skia͡ra : ẏfir : rofin : broþor : sin

5 10 15 20 25 30 35 40 45

»Rolaik lät göra stenen och skära den över Rofinn, sin broder.»

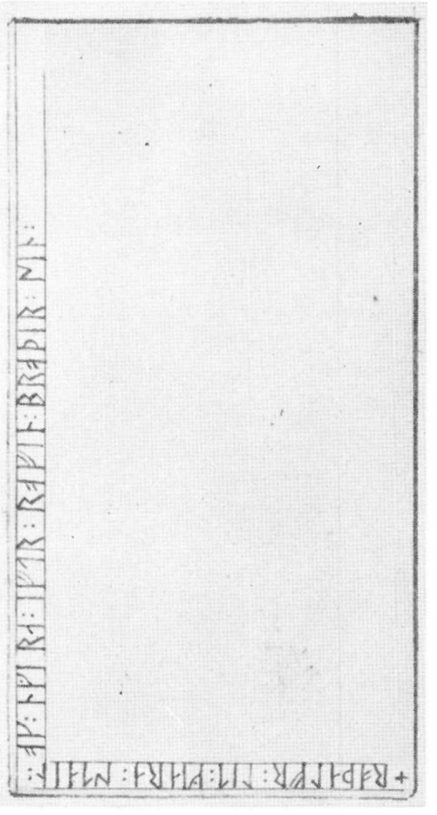

Fig. 1. G 1. Sundre kyrka. Efter teckning av C. G. Hilfeling.

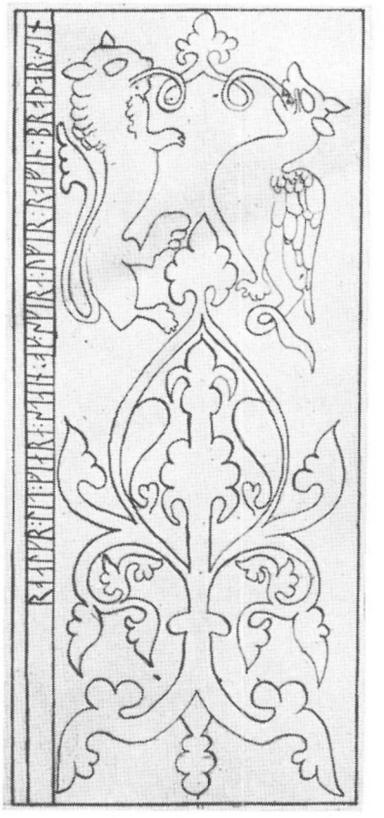

Fig. 2. G 1. Sundre kyrka. Efter teckning av J. H. Wallman.

Till läsningen: Intet skiljetecken vid inskriftens början och slut. **r**-runorna ha den gamla, på mitten öppna formen. 3 **l** är mycket svagt. 4 **a** är också svagt, men säkert. R. 6 är **k**, icke **f**. 11 **g** är stunget. Binderunan 26 **ar** är fullt säker. 28 **y** är tydligt stunget, men punkten är grund. Namnet 32–36 **rofin** är fullt säkert; något **þ** finns ej.

Linnæus: **rolaikr : lit : giara : stain : ok : skiara : ufir : rofil : broþor : sin.** R. 3 är hos Linnæus ett stunget **l**. — Wallin (s. 707): **rolaikr : lit : giara : stain : ok : skira : yfir : rofin : broþor : sin.** — Hilfeling: 1–7 **roþalfr**, 23–36 **ngira : iftir : rofin**. — Wallman: 1–7 **roalkr**, 23–27 **skira**, 32–36 **rofin.**

Säve (1844): **rolaikr : lit : giara : stain : ok : skira : ufir : rofin : broþor : sin**. Om första namnet anmärker Säve: »skulle också kunna läsas **rolaifr**, men alldeles icke **roþalfr**, såsom L. har.»

v. Friesen (1923): 1–7 **ro**[**l**]**aikr**, 23–36 **skiara : yfir : robin**. Det senare namnet uppfattar v. Friesen som möjligen en skrivform för *Roþbiern*.

Namnet *Roþlaikr* är känt från ännu en gotländsk runsten, G 118 Anga kyrka. Namnet *Roþfinn* är f. ö. okänt. De båda bröderna ha haft namn med samma förled *Rōþ-*, äldre *Hrōþ-*. Denna ingår i många mansnamn på Gotland: *Roþviþr* G 67, 103, *Roþvisl* G 134, bildsten från Sanda kyrka (SHM Inv. 13127) och runsten från Pilgårds, Boge sn, *Roþfos* G 134, *Roþgair* G 111 Ardre, *Roþvaldr* (*Roaldi*) G 109, 119, S 109, möjligen också i en inskrift från Boge sn (nu i Gotlands Fornsal), m. fl.; kvinnonamnen *Roþ-þiauþ* G 111, 112, S 21, 51, *Roþälf* G 134.

Verbet *skiara* skära syftar sannolikt på den ovanligt rika utsmyckningen av stenen.

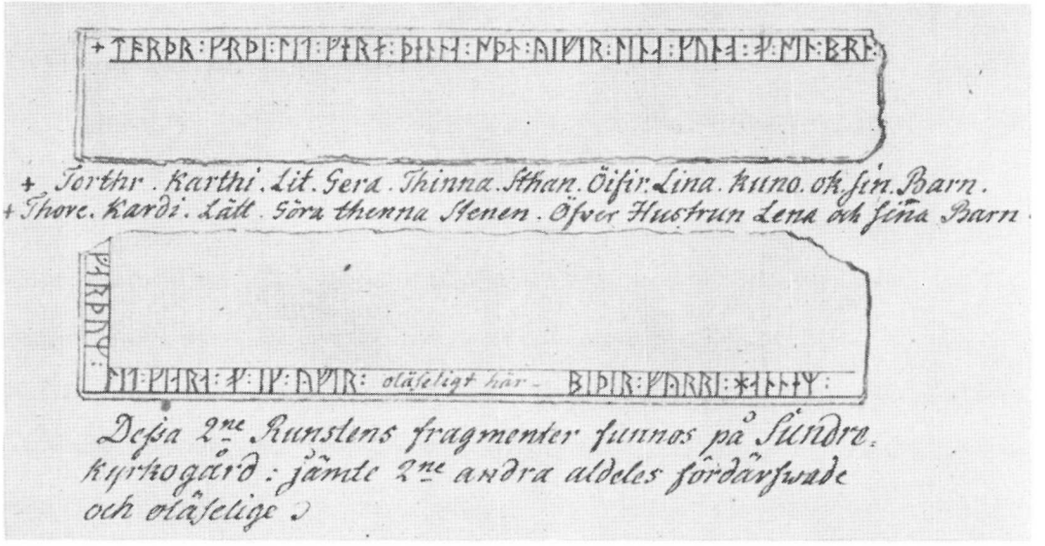

Fig. 3. G 2 och 3. Sundre kyrka. Efter teckning av C. G. Hilfeling.

2. Sundre kyrka.

Pl. 1.

Litteratur: L 1818, S 197. C. Linnæus, Iter Gotlandicum (hs i Linnean Soc., London), s. 366, Öländska och Gothländska resa 1741 (1745), s. 263; G. Wallin, Analecta Gothlandica 1, s. 640 (Linnæus), 679, 707, 746; C. G. Hilfeling, Resejournal 1799 (F m 57: 6), s. 70; J. H. Wallman, Öländska och gothländska fornlemningar, 1830 (ATA), fig. 51; J. G. Liljegren, Runlära (1832), s. 152; O. v. Friesen, Anteckningar 1923 (UUB).

Äldre avbildningar: Hilfeling, teckning (F m 57: 7 tab. 18); Wallman, teckning (a. a. fig. 51; även i Liljegren, Fullständig Bautil: L 1818).

Runristad gravhäll, utan ornering. Den har tidigare legat »på kyrkogården» (Wallin, Hilfeling, Säve 1844), »på södra sidan af Kyrkan» (Linnæus). Den var länge försvunnen, troligen övertäckt av jord och gräsvall. v. Friesen antecknade år 1923, att den är borta. Den återfanns vid inventeringen 1947, liggande »5 m. rakt Ö om korets nö. hörn, tredje hällen i marken» (Wessén). Den restes mot sakristians östra vägg. År 1954 flyttades den in i kyrkans tornkammare och restes mot den västra väggen; den lagades, och sprickorna tätades med stenkitt.

Grå kalksten. Längd 1,77 m, bredd 1 m. Runinskrift finns utefter ena kanten. Den är delvis skadad, varigenom också en del runor i inskriftens början ha blivit förstörda.

Wallin (s. 707): »Den 2^{dra} låg utan för Chor-dören, och hör Maisträ gård till ... Uppå denna stod ris och ferla mit uppå, så at der under utan tvifvel blifvit lagd en Scholmästare eller någon annan boksynt man.»

Inskrift (med det inom [ ] supplerat efter äldre läsningar):

[+ **beþa͡r : marþa**] : [**liþ**] : **gera : þinna : spa͡n : yifir : sina : kuno : o͡k : sin : ba͡rn :**
5 10 15 20 25 30 35 40

»Peter **marþa** lät göra denna sten över sin hustru och sina barn.»

Till läsningen: Ordskillnadstecknen äro djupt huggna och framträdande. Av 10 **l** skymtar endast huvudstaven svagt; likaså 11 **i** och bistaven i 12 **þ**. 13 **g** och 14 **e** äro tydligt stungna, likaså 25 **y**. 26 **i** är säkert. 27 **f** är icke stunget. 38 **ok** är binderuna. 42 **b** är trasigt. Inskriften slutar med ett **:**.